

Dziesiąta Międzynarodowa Olimpiada Lingwistyczna

Lublana (Słowenia), 30 lipca – 3 sierpnia 2012

Zadania turnieju indywidualnego

Nie przepisuj tekstu zadania. Rozwiązuj każde zadanie na osobnej kartce (kartkach) papieru. Na każdej kartce należy napisać numer zadania, numer miejsca i nazwisko. Tylko w tym wypadku możemy gwarantować pełne uwzględnienie osiągniętych rezultatów.

Rozwiązania należy uzasadniać. Odpowiedź, nawet prawidłowa, podana bez żadnego uzasadnienia będzie oceniana nisko.

Zadanie nr 1 (20 punktów). Podane są zdania w centralnym dialekcie języka dyirbal i ich tłumaczenia na polski:

1. **bayi yağa ɲunɟaymuɲa baŋgu gurugugu biŋgunman.**
Gorzalka męczy mężczyznę, który zawsze jest obwiniany.
2. **balan yabu bimabaŋaɲaymuɲa baŋgul yaɟaŋgu guliŋgu ɲunɟaju.**
Silny mężczyzna obwinia matkę, która zawsze śledzi zdradnicę śmiertelności.
3. **balan waymin bambun baŋgu ɟagaŋgu ɟamiman.**
Cukier tuczy zdrową teściową.
4. **bala yila wura baŋgul bargandu biŋgundu guniju.**
Zmęczona walabia szuka małego pióra.
5. **balan malayigara baŋgu garandu biŋgunman.**
Dym męczy skorpionia.
6. **bala gurugu baŋgul ɲumaŋgu munduŋgu dimbaɲu.**
Obrażony ojciec niesie gorzalkę.
7. **bayi midin baŋgun bimangu malayigaraguninaymuɲagu baŋan.**
Zdradnica śmiertelności, która zawsze szuka skorpionów, śledzi pałankę.
8. **bayi gubimbulu biŋgun baŋgu gurugugu ɟagunman.**
Gorzalka usypia zmęczonego lekarza.
9. **bala garan baŋgul biɟirijɲu baŋan.**
Jaszczurka śledzi dym.
10. **balan duŋan baŋgul yirijɲilagu guniju.**
Ważka szuka drzewa parzącego.
11. **bala ɟuga baŋgun yabuŋgu ɲaɟilmuɲagu dimbaɲu.**
Matka, która zawsze jest ignorowana, niesie cukier.
12. **bala diban ɟagij baŋgul gubimbulugu ɟamiŋgu bilmban.**
Gruby lekarz pcha duży kamień.
13. **bala garan baŋgun waymindu dibanbilmbaɲaymuɲagu buɟan.**
Teściowa, która zawsze pcha kamienie, patrzy na dym.
14. **balan baŋgay waɟu baŋgun bundijɲu ɟagijɲu guniju.**
Duży konik polny szuka zgiętej włóczni.
15. **bayi biɟirij biŋgun baŋgul ɲaɲgaŋgu mugurugu buɟan.**
Cichy chłopiec patrzy na zmęczoną jaszczurkę.
16. **bayi ɲuma guli baŋgul yaɟaŋgu baŋalmuɲagu munduman.**
Mężczyzna, który zawsze jest śledzony, obraża silnego ojca.

(a) Językoznawca myślał, że w jednym z powyższych zdań w języku dyirbal jest błąd. W rzeczywistości nie ma tam żadnego błędu. To, co wydawało mu się dziwne, wyjaśnić można w ten sposób, iż jeden z gatunków zwierząt uznawany jest za „stare kobiety” w jednym z mitów ludu dyirbal. Co to za zwierzę? Co językoznawca uznał za błąd?

(b) Przetłumacz na język polski:

17. **balan naŋga baŋgul ŋumaŋgu guniymuŋagu bambunman.**

18. **bala diban bilbalmuŋa baŋgun biŋjiriŋju guniŋu.**

19. **bayi bargan baŋgul yaŋaŋgu gubimbuluŋaŋaymuŋagu baŋjan.**

(c) Podane są jeszcze trzy wyrazy w języku dyirbal:

bayimbam — larwa, gąsienica;

mugunanja — ciocia (starsza siostra matki);

muŋga — głośny hałas.

Przetłumacz na język dyirbal:

20. Mała walabia patrzy na ważkę.

21. Ciocia, która zawsze jest śledzona, zgina pióro.

22. Śpiąca pałanka ignoruje głośny hałas.

23. Gąsienica szuka mężczyzny, który zawsze nosi kamienie.

⚠ Język dyirbal należy do rodziny pama-njungaskiej; jest wymierającym australijskim językiem aborygeńskim używanym w północno-wschodnim Queensland.

ŋ = *n* w słowie *gong*.

ŋ = *ń* w słowie *koń*; **ɟ** to spółgłoska zwarta (jak **d**), wymawiana przy użyciu tej samej części ust co **ŋ**.

Zdradnica śmiercionośna jest australijskim wężem jadowitym. Walabia jest małym zwierzęciem spokrewnionym z kangurem. Pałanka jest australijskim torbaczem nadrzewnym. Drzewa parzące to rodzaj drzew i krzewów o parzących włoskach; część z nich jest niebezpieczna dla człowieka.

—Artūrs Semēņuks

Zadanie nr 2 (20 punktów).

	umbu-ungu		umbu-ungu
10	<i>rureponga talu</i>	35	<i>tokapu rureponga yepoko</i>
15	<i>malapunga yepoko</i>	40	<i>tokapu malapu</i>
20	<i>supu</i>	48	<i>tokapu talu</i>
21	<i>tokapunga telu</i>	50	<i>tokapu alapunga talu</i>
27	<i>alapunga yepoko</i>	69	<i>tokapu talu tokapunga telu</i>
30	<i>polangipunga talu</i>	79	<i>tokapu talu polangipunga yepoko</i>
		97	<i>tokapu yepoko alapunga telu</i>

telu < yepoko

- (a) Zapisz cyframi: *tokapu polangipu,*
tokapu talu rureponga telu,
tokapu yepoko malapunga talu,
tokapu yepoko polangipunga telu.

- (b) Zapisz w języku umbu-ungu: 13; 66; 72; 76; 95.

⚠ Język umbu-ungu należy do rodziny trans-nowogwinejskiej. Mówi nim około 34 200 osób w Papui-Nowej Gwinei. —Ksenia Gilarowa

Zadanie nr 3 (20 punktów). Podane są zdania w języku baskijskim i ich tłumaczenia na polski w porządku losowym. Jedno ze zdań polskich odpowiada dwóm zdaniom baskijskim:

ahaztu ditut, ahaztu zaizkit, ahaztu zaizu, hurbildu natzaizue, hurbildu zait,
lagundu ditugu, lagundu dituzu, lagundu dute, lagundu nauzue, mintzatu
natzaizu, mintzatu gatzaizkizue, mintzatu zaizkigu, ukitu ditugu, ukitu naute

zapomniałeś o nim, rozmawiali z nami, zbliżyłem się do was, rozmawiałem z tobą,
pomogliśmy im, pomogliście mi, zbliżył się do mnie, dotknęliśmy ich, dotknęli mnie,
pomogłeś im, pomogli mu, rozmawialiśmy z wami, zapomniałem o nich

- (a) Ustal prawidłowo odpowiedniki.
(b) Przetłumacz na język baskijski: *dotknąłeś mnie, zbliżyli się do mnie.*
(c) Przetłumacz na język polski: *lagundu dut, hurbildu gatzaizkizu.*
(d) Jedno ze zdań polskich może być przetłumaczone na baskijski na jeszcze jeden sposób. Wskaż to zdanie i podaj jego drugie możliwe tłumaczenie.

—Natalia Zaika

Zadanie nr 4 (20 punktów). Pewien lingwista chciał napisać gramatykę języka teop. Najpierw poprosił swoich informatorów, by przetłumaczyli pojedyncze zdania na swój język macierzysty. Oto co otrzymał:

1. Uderzyłeś mnie.	<i>Ean paa tasu anaa.</i>
2. Zjadł rybę.	<i>Eove paa ani bona iana.</i>
3. Uderzyliśmy dziecko.	<i>Enam paa tasu a beiko.</i>
4. Mężczyzna zobaczył torbę.	<i>A otei paa tara bona kae.</i>
5. Chłopiec zabił go.	<i>A visoasi paa asun bona.</i>
6. Zobaczyłem jedzenie.	<i>Enaa paa tara a taba'ani.</i>
7. Słyszeliście go.	<i>Eam paa baitono e.</i>
8. Dałem kokos mężczyźnie.	<i>Enaa paa hee a otei bona overe.</i>
9. Kobieta dała wam jedzenie.	<i>A moon paa hee ameam bona taba'ani.</i>
10. Uderzyłem ciebie kamieniem.	<i>Enaa paa tasu vuan a vasu.</i>
11. Zabili kobietę siekierą.	<i>Eori paa asun bona moon bona toraara.</i>
12. Nazwaliśmy chłopca czarownikiem.	<i>Enam paa dao a visoasi bona oraoraa.</i>

(a) Przetłumacz na język polski:

13. *Eam paa ani a overe.*
14. *Ean paa tasu a oraoraa bona kae.*
15. *Eove paa tara ameam.*

(b) Przetłumacz na język teop:

16. Daliśmy ci jedzenie.
17. Nazwał mnie dzieckiem.
18. Zabiłem go tym (*dost.* nim).
19. Czarownik dał rybę chłopcu.

Następnie lingwista nagrał spontaniczne wypowiedzi w języku teop i dodał pewne informacje do gramatyki. Poniżej podano fragmenty dialogów w języku teop i ich tłumaczenia na polski. Kontekst, w którym wypowiedziano podane zdania, jest podany w nawiasach.

20. (Co stało się wtedy z kobietą?)	<i>A moon paa tara bona oraoraa.</i>	Kobieta zobaczyła czarownika.
21. (Dlaczego nie zostało nic do jedzenia?)	<i>A taba'ani paa ani nam.</i>	Zjedliśmy jedzenie.
22. (Dlaczego chłopiec tak gorzko płakał?)	<i>A visoasi paa tasu a otei bona overe.</i>	Mężczyzna uderzył chłopca kokosem.
23. (Gdzie jest torba?)	<i>A kae paa hee naa a beiko.</i>	Dałem torbę dziecku.

(c) Przetłumacz zdania poza nawiasami na język teop:

24. (Dlaczego czarownik się obraził?) Nazwali czarownika kobietą.
25. (Dlaczego siekiera jest mokra?) Chłopiec zabił rybę siekierą.

⚠ Język teop należy do rodziny austronezyjskiej. Mówi nim około 5 000 osób w Papui-Nowej Gwinei.
—Maria Konoszenko

Zadanie nr 5 (20 punktów). Podane są wyrazy i związki wyrazowe w języku rotumańskim i ich tłumaczenia na polski:

<i>'el'ele</i>	plytki	<i>mamasa</i>	stały
<i>'ele</i>	być blisko	<i>mātiti</i>	chłód
<i>'olo</i>	ciąć	<i>mātiti mamasa</i>	łód
<i>a'öf fau</i>	koniec roku	<i>moafmofa</i>	zaśmiecony
<i>fäeag 'u'u</i>	używać języka migowego	<i>niu</i>	kopra
<i>fau</i>	rok	<i>nu'suar tiro</i>	okno
<i>həfəfə</i>	skalisty	<i>nu'sura</i>	drzwi
<i>huag 'el'ele</i>	niecierpliw	<i>pala</i>	przekłuć
<i>huag to'a</i>	odważny	<i>piri</i>	kręcić się
<i>hül həfu</i>	wiać (o huraganie)	<i>poagpoga = palpala</i>	dziurawy
<i>hün kia</i>	nasada szyi	<i>pogi</i>	noc
<i>huli</i>	przewracać	<i>puhraki</i>	wrzeć, kipieć
<i>huni</i>	dolny koniec	<i>pulu</i>	klej
<i>is 'ā</i>	spiczasty	<i>kālu</i>	bransoleta; otaczać
<i>is susu</i>	sutek	<i>riamrima</i>	łśniący
<i>lala</i>	głęboki	<i>rū huga</i>	ból brzucha
<i>maf tiro</i>	okulary	<i>to'a</i>	bohater

(a) Podane są nazwy siedmiu części ciała w języku rotumańskim i ich tłumaczenia na polski w porządku losowym. Ustal prawidłowo odpowiedniki:

'u'u, isu, kia, leva, mafa, susu, huga
piers, oko, ręka, włosy, serce, szyja, nos

(b) Przetłumacz na język polski:

tiro, poga (rzeczownik), *huag lala, həf puhraki, maf pogi = maf pala*.

(c) Przetłumacz na język rotumański:

okrągły; ciąć koprę; kręcone włosy; lepki; błyskać; śmieci.

(d) Korzystając jedynie z materiału podanego powyżej, nie da się jednoznacznie przetłumaczyć na 'słowo' i 'wyczerpać' wyrazów rotumański. Jakie byłyby teoretycznie możliwe przekłady tych słów na rotumański?

△ Język rotumański należy do rodziny austronezyjskiej. Mówi nim około 9000 osób w Fidżi. ' jest spółgłoską (tzw. zwarcie krtaniowe); *a* — otwarte *o*; *ā* — otwarte *e*; *ō* = niemieckie *ö*; *ū* = niemieckie *ü*. Znak „*ˉ*” oznacza długość samogłoski.

Kopra to wysuszony miąższ orzechów palmy kokosowej.

—Boris Iomdin, Aleksandr Piperski

Redakcja: Aleksandrs Berdičevskis, Swietłana Burlak, Iwan Derzanski (red. odp.), Hugh Dobbs, Ludmiła Fiodorowa, Dmitrij Gerasimow, Ksenia Gilarowa, Gabrijela Hladnik, Boris Iomdin, Bruno L'Astorina, Li Dżegju, Aleksejs Peguševs, Aleksandr Piperski, Maria Rubinsztejn, Rosina Savisaar, Artūrs Semēņuks, Paweł Sofroniew.

Tekst polski: Kamila Gądek.

Powodzenia!